

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU23

Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Behandlade förslag

Skrivelse 2023/24:103 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Skrivelsen.....	10
<i>Tabell</i>	
Tabell Andelen medverkande kvinnor (procent i varje grupp) inom kommittéväsendet	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023

Riksdagen lägger skrivelse 2023/24:103 till handlingarna.

Stockholm den 30 maj 2024

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Peter Hedberg (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2023/24:103 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023. Enligt 9 kap. 9 § riksdagsordningen ska regeringen varje år i en skrivelse till riksdagen redovisa verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut.

Utskottets överväganden

Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Gällande rätt

Kommittéberättelsen

Enligt 9 kap. 9 § riksdagsordningen ska regeringen varje år i en skrivelse till riksdagen redovisa verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut.

Kommittéväsendet

Regeringen kan ge en förvaltningsmyndighet ett utredningsuppdrag. Men även särskilda organ kan få utredande uppgifter, och dessa organ kan vara organiserade på olika sätt. Kommittéväsendet, eller utredningsväsendet, består huvudsakligen av kommittéer och särskilda utredare. Andra beteckningar som förekommer på dessa utredningar är t.ex. beredningar, delegationer, förhandlare, kommissioner, nämnder, samordnare, råd och utredningar. Därutöver kan regeringen inrätta andra organ som har skiftande uppgifter och karaktär och som i regel finns inom Regeringskansliet.

Kommittéväsendet berörs inte särskilt i regeringsformen. Skälet till detta är att utredningsväsendet normalt sett är ett led i beredningen av regeringsärendena, och hur detta ska gå till är en angelägenhet för regeringen. Enligt förarbetena till regeringsformen bör det förhållandet att regeringen är slutligt ansvarig för utformningen och innebörden av de förslag som läggs fram för riksdagen föra med sig att det ytterst är upp till regeringen att avgöra hur utredningsarbetet bör bedrivas (prop. 1973:90 s. 288). Därför får det anses vara regeringens sak att avgöra sådana frågor som om en kommitté ska tillsättas eller om uppdraget ska anförtros en särskild utredare och att ange de riktlinjer efter vilka utredningens arbete ska bedrivas.

Allmänna bestämmelser om kommittéer och särskilda utredare finns i kommittéförordningen (1998:1474).

Statsrådsberedningen har tagit fram Kommittéhandboken (Ds 2000:1), som innehåller information och riktlinjer för kommittéordförande, särskilda utredare, kommittésekreterare och andra inom kommittéväsendet.

Av handboken framgår att regeringen, som ett led i arbetet med att leda den offentliga verksamheten, lägger fram förslag till riksdagsbeslut och förser

riksdagen med det nödvändiga beslutsunderlaget. En kommitté eller särskild utredare har i regel till uppgift att ta fram fakta, analysera framtagen information och lägga fram förslag. Kommittéer eller utredningar beskrivs i handboken som myndigheter under regeringen som har bildats tillfälligt för att skaffa underlag för ett politiskt ställningstagande. En kommitté eller en särskild utredare arbetar och lägger fram resultatet av sitt arbete i eget namn. Regeringen beslutar i kommittédirektiven om de närmare formerna för utredningsarbetet.

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelse 2023/24:103 för verksamheten i de kommittéer som har tillsatts efter beslut av regeringen. I kommittéberättelsen redovisas alla tillfälliga organ som har tillsatts på grund av regeringens beslut. Det gäller såväl traditionella kommittéer med uppgift att utreda en viss fråga som andra tillfälliga organ som har fått en bokstavsbezeichnung. Med kommittéer avses även särskilda utredare.

Kommittéberättelsen innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, redogörelser för kommittéernas arbete under den tid som berättelsen avser samt uppgifter om kostnaderna för kommittéarbetet och fördelningen mellan kvinnor och män i kommittéerna. Kommittéberättelsen innehåller även sak- och personregister. Uppgifterna avser 2023.

Under 2023 tillsattes 91 kommittéer, vilket är 3 färre än under 2022. Under 2023 avslutades 76 kommittéer; motsvarande siffra för 2022 var 62. De totala utgifterna för kommittéerna var under 2023 drygt 500 miljoner kronor. I summan ingår utgifter för konsultationer, vilka uppgår till ca 30 miljoner kronor.

När det gäller fördelningen mellan kvinnor och män i kommittéerna framgår det att statistiken endast omfattar dem som under det redovisade året varit förordnade i en pågående kommitté. Uppgifterna avser fyra grupper, nämligen ordförande m.m., ledamöter, sakkunniga m.m. samt sekreterare och övriga (se avsnittet Könstilldelningen i kommittéerna och tabellen nedan). Syftet är att redovisningen ska kunna jämföras med den sammanställning av statistik i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m. som lämnas till riksdagen i andra sammanhang.

Av kommittéberättelsen framgår att det inte har gjorts någon uppföljning av ålderssammansättningen i kommittéväsendet för 2023. I skrivelsen finns en redogörelse för den uppföljning som gjordes under 2022. Den uppföljningen visar att andelen unga i kommittéerna är lägre än andelen unga i befolkningen och att det inte har skett några större förändringar jämfört med tidigare års kartläggningar. Medelåldern i kommittéerna är drygt 51 år, och för ordförande och särskilda utredare är medelåldern drygt 59 år. Av uppföljningen framgår vidare att medelåldern är drygt 53 år respektive knappt 50 år för ledamöter respektive experter och sakkunniga samt att elva förordnade personer är under 30 år.

Utöver de utredningar som redovisas i kommittéberättelsen finns ett antal mindre, eller under kortare tid verksamma, utredningar och andra organ som har tillsatts enligt ett beslut i Regeringskansliet. Dessa utredningar och organ redovisas inte i kommittéberättelsen. De omnämns dock, och kostnaderna för dem ingår i redovisningen av kommittékostnader.

Könsfördelningen i kommittéerna

Konstitutionsutskottet har i samband med behandlingen av kommittéberättelsen under flera år följt könsfördelningen i kommittéerna.

I förarbetena till diskrimineringslagen (2008:567) diskuterades bl.a. när ett arbete kan betraktas som kvinno- respektive mansdominerat. Av förarbetena framgår att en måttstock för när det kan anses råda underrepresentation är om arbetsgivaren har mindre än 40 procent av ett kön i den aktuella typen av arbete (prop. 2007/08:95 s. 503 och 540). Konstitutionsutskottet har använt denna måttstock vid tidigare granskningar av regeringens utnämningssmakt och jämställdhet bland utnämnda myndighetschefer och chefer vid utlandsmyndigheterna (bet. 2009/10:KU10 s. 129 och bet. 2011/12:KU10 s. 97).

Utskottet har tillfört uppgifterna från årets kommittéberättelse till sin genomgång av andelen kvinnor i var och en av de fyra grupper som redovisats i regeringens kommittéberättelser sedan 2003. Genomgången redovisas i tabellen nedan och baseras för 2003–2011 på den tidigare mätmetoden och för 2012–2023 på den nya mätmetoden. Enligt vad som framgår av tabellen har kvinnor i gruppen ordförande m.m. tidigare ofta varit underrepresenterade under den undersökta perioden. Under senare år har denna grupp varit ganska jämnt könsfördelad. I gruppen sekreterare och övriga var män under 2014–2016 underrepresenterade. Därefter ökade andelen män till 40 procent under flera år. Under 2020–2023 sjönk dock andelen män och varierade mellan 34 och 38 procent, vilket innebär att gruppen på nytt anses vara underrepresenterad enligt måttstocken i förarbetena till diskrimineringslagen.

Tabell Andelen medverkande kvinnor (procent i varje grupp) inom kommittéväsendet

År	Ordförande m.m.	Ledamöter	Sakkunniga m.m.	Sekreterare och övriga
2003	35	46	46	53
2004	34	45	47	54
2005	39	46	47	55
2006	42	44	47	54
2007	41	44	49	53
2008	35	45	47	52
2009	35	44	46	53
2010	35	44	46	56
2011	32	44	47	56
2012	32	43	50	60
2013	37	44	51	59
2014	38	45	50	61
2015	41	46	52	61
2016	50	46	55	63
2017	51	45	54	60
2018	48	47	55	60
2019	52	50	53	60
2020	50	50	54	62
2021	50	49	53	65
2022	53	48	55	66
2023	46	48	55	64

Källa: Konstitutionsutskottets genomgång av skrivelse 103 för respektive riksmöte fr.o.m. 2003/04 t.o.m. 2023/24. Siffrorna fr.o.m. 2012 bygger på den nya nätmetoden.

Tidigare riksdagsbehandling och granskning

Konstitutionsutskottet har vid de senaste årens behandling av regeringens skrivelser om kommittéernas verksamhet framhållit att kommittéberättelsen ger värdefull information om kommittéernas sammansättning och verksamhet (se t.ex. bet. 2022/23:KU38). Därutöver har utskottet noterat att det rått en förhållandevis jämn könsfördelning i tre av fyra kategorier av medverkande inom kommittéväsendet och att andelen kvinnor varit i majoritet i gruppen sekreterare och övriga. Utskottet har framhållit att det är viktigt att eftersträva en jämn könsfördelning inom alla grupper.

Utskottet har även tagit upp olika aspekter av kommittéväsendet i sin granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. I denna del kan nämnas utskottets granskningar av utsedda samordnare inom olika politikområden och det parlamentariska inslaget i utredningsväsendet (bet. 2015/16:KU10 s. 42 f. och bet. 2016/17:KU10 s. 57 f.). En vidare granskning av kommittéväsendet gjordes av utskottet hösten 2017 (bet. 2017/18:KU10 s. 49 f.).

Våren 2017 välkomnade utskottet regeringens översyn av kriterierna för redovisningen i kommittéberättelsen och kommittéregistret som hade gjorts med anledning av utskottets påpekanden i granskningar om samordnare inom olika politikområden och om det parlamentariska inslaget i kommittéväsendet (bet. 2016/17:KU24). Utskottet såg positivt på de vidtagna åtgärderna, bl.a. att det hade tagits med uppgifter i kommittéberättelsen om parlamentariska referensgrupper och annat parlamentariskt samråd.

Utskottets ställningstagande

Det statliga kommittéväsendet eller utredningsväsendet har sedan länge ansetts utgöra ett inslag av grundläggande värde i svensk förvaltningstradition i beredningen av förslag till lagstiftning och ärenden av annat slag som regeringen lägger fram för riksdagen.

Kommittéberättelsen ger värdefull information om kommittéernas sammansättning och verksamhet. Utskottet noterar att det sammantaget råder en förhållandevis jämn könsfördelning i tre av fyra kategorier av medverkande inom kommittéväsendet och att andelen kvinnor är i majoritet i gruppen sekreterare och övriga. Som utskottet tidigare uttalat är det viktigt att eftersträva en jämn könsfördelning inom alla grupper.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2023/24:103 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2023.